

Kaas gemaakt van gras is nog altijd de beste.

Klaas Heemskerk laat zijn koeien zo veel mogelijk in de wei.

Extra

De comeback-toer

Redacteuren van *De Pers* keren terug naar de plek waar ze opgroeiden.
Merel van Leeuwen / Oud Ade

Sandra Heemskerk maakt veertien kazen per dag. ALEXANDER SCHIPPERS

Column Gemeente Alkemade van de kaart gewist

Idiot, hoe vaak je je geboorteplaats moet invullen. En waarom eigenlijk, wat moeten mensen met die informatie? Enfin, ik vul dan Oud Ade in, een dorp waarvan bijna niemand weet waar het ligt, dus daar zet ik gemeente Alkemade achter. Wat trouwens nergens op slaat, want Alkemade is een verzamelnaam van een aantal dorpen in het Groene Hart, en geen bestaande plaats.

Tot ik er niet heel lang geleden achterkwam dat Alkemade helemaal niet meer bestaat. Gemeente Kaag en Braassem heet het sinds 2009, een samenvoeging van de gemeenten Alkemade en Jacobs-woude, elf dorpen in totaal.

Raar eigenlijk hoe dat werkt met zo'n naamsverandering. In mijn paspoort staat gemeente Alkemade. Afgegeven in 2010, terwijl Alkemade toen al niet meer bestond. Maar er is geen haan die daar bij het stadsdeelkantoor van De Baarsjes – een stadsdeel dat inmiddels ook ter ziele is – in Amsterdam naar kraaide.

Mijn lagere school, de St. Bavoschool, is ook niet meer. De dorpschool, waar ook mijn vader les heeft gehad, werd begin jaren negentig afgebroken, bij gebrek aan nieuwe aanwas. Die paar kids van Ouda konden wel naar Rijpwetering fietsen. En zo worden alle sporen uit m'n jeugd langzamerhand uitgewist.

Volgend jaar is het huis van mijn oude tante aan de beurt, de plek waar mijn vader heeft gewoond in zijn jonge jaren. Het is een van de zeven zogeheten Oostenrijkse huizen op de Kolk. Oostenrijks ja, omdat ze van hout zijn. Ze werden in 1950 gebouwd als noodwoningen.

M'n geboortehuis in het Lage Land – zelfs een klein dorp kun je onderverdelen in nog kleinere subgebiedjes – staat er nog. Het bouwval lijkt rijp voor de sloop. Of geschikt als geitenstal.

mensen van slow food zijn gek op onze kaas en boter', lacht Klaas. Maar het grootste voordeel blijft volgens hem dat Leidse kaas mager is. 'Daardoor verkoopt het altijd wel goed.'

Of een van de drie kleine Heemskerkjes het bedrijf overneemt en de traditie van het Boeren Leidse kaas maken voortzet, weet Sandra niet. En het maakt haar ook niet uit. 'De oudste kan goed leren, die moet eerst z'n diploma's halen. Als een van hen het wil, is het uit vrije keus.'

Ik herinner me dat wij vroeger thuis altijd komijnenkaas hadden, maar of mijn vader daarvoor naar de Zevenhuizen fietste, weet ik niet meer. Iedere zondagavond liepen we naar de boerderij van Siem Velzeboer, voor verse melk en als het er was, namen we ook biest mee. Maar wat dat is, weet bijna niemand meer.

Unieke kaas in een klein dorp

#Ambacht De familie Heemskerk maakt al zes generaties lang de beschermde Boeren Leidse.

Merel van Leeuwen
Oud Ade

Boeren Leidse kaas, oftewel komijnenkaas, oftewel pitjeskaas. Niets bijzonders op het eerste gezicht, je houdt ervan of niet. Maar zo bijzonder is het dus wel. Want er zijn maar twaalf boeren in Nederland die deze Boeren Leidse mogen maken, en Sandra en Klaas Heemskerk zijn samen een van die twaalf. Al meer dan honderd jaar maakt de familie Heemskerk Boeren Leidse. 'Klaas is de zesde generatie', vertelt zijn vrouw Sandra trots. 'Hij heeft nooit iets anders gewild. En zijn moeder helpt nog iedere dag.'

Hun boerderij staat in de Zevenhuizen, een buurtschap van Oud Ade, vlak bij de Kaag. De 75 koeien die voor de melk voor de kaas zorgen, staan als het even kan in de wei. 'Want kaas gemaakt van gras, is nog altijd de beste', vindt Klaas. Oud Ade ligt ook vlak bij Leiden, waar de meeste kinderen uit het dorp de middelbare school bezoeken. En daar komt de naam van de kaas vandaan.

In 1997 kreeg de Boeren-Leidse een bijzondere status, oftewel de Beschermde Oorsprongsbenaming (BOB) die door de Europese Gemeenschap in 1992 is ingesteld. Een

product krijgt de BOB als de productie, verwerking en bereiding binnen een bepaald geografisch gebied gebeuren en volgens een erkende manier van werken. De echte Boeren Leidse kaas is te herkennen aan zijn stempel op de donkerrood geverfde korst, gekruiste sleutels (het stadswapen van Leiden) die met een reliëf in de kaas worden gedrukt.

Klaas doet de koeien, Sandra de kaas,

waar ze 's middags ook nog de winkel voor opent. Zeven dagen per week staat ze om 03.00 uur op. 'Mensen verklaren me wel eens voor gek, maar het is een ritme waar ik aan gewend ben geraakt. Hierdoor kan ik wel iedere ochtend met de kinderen ontbijten en ze naar school brengen. Dat vind ik gezellig.'

Het eerste wat ze 's nachts doet als ze wakker wordt, is een grote pan ko-

mijn opzetten, zodat die kan wellen. Sandra legt uit dat ze kaas maakt van de melk van de dag ervoor. 'Melk moet de tijd hebben om op te romen. Dat laagje schep ik eraf, en daar maak ik boter en karnemelk van. Onze ervaring is dat het de kwaliteit van de Leidse kaas ten goede komt als je niet de dagverse melk gebruikt.'

Het is arbeidsintensief werk, maar ook weer niet zo dat een boer er een dagtaak aan heeft. 'Het zijn allemaal klusjes die je tussendoor moet doen.' Als Sandra om half 8 gaat ontbijten, is ze klaar met de eerste ronde en liggen de kazen in de vaten. 'Ik maak er gemiddeld veertien per dag. Dat hangt af van de hoeveelheid melk die de koeien geven.'

Slow food

De kazen gaan na veertien dagen de deur uit. Naar een handelaar die het doorverkoop aan supermarkten of delicatessenzaken. De boter naar restaurants, handelaren en markten. Volgens Klaas blijven bijna al hun producten in het Groene Hart. De kaas is zowel oud als jong. Oud is een kaas als die tien tot elf maanden op de plank heeft gelegen.

Klaas en Sandra hebben de tijd mee als je bedenkt dat mensen meer streekproducten kopen en bio-winkels hun opmars maken. 'De

Oud Ade Hollands er wordt het niet

Oud Ade telde op 1 januari van dit jaar maar liefst 788 inwoners. Het katholieke kerkdorp in het Groene Hart heeft heel veel dingen niet meer, geen school, geen bakker, geen benzinepomp, maar wel toneelvereniging VIOS (Vriendschap Is Ons Leven), die meer dan zestig leden heeft, en haar eerste voorstelling in 1967 speelde. Dat doen ze in Ons Dorpshuis, waar in november de 43e Fancy Fair wordt gehouden. Voor de jeugd is er jongerensociëteit Meddle, die zelfs bekende

dj's als Valerio Zeno (BNN) weet te strikken.

In de omgeving vooral veel water en veel molens. Dus wat is er mooier dan in een strenge winter de Molentocht te schaatsen, die naast Oud Ade ook langs Rijpwetering voert, het geboortedorp van Joop Zoetemelk? Nieuwe sportieve roem komt wellicht van Lisette van der Geest, de langebaanschaatsster die geboren is in Oud Ade en dit jaar tot het team Groenewold is toegetreten.